

Biyoloji Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Göre Ortaöğretim Biyoloji Öğretmenliği Programının Biyoloji Öğretmenlik Alan Bilgisi Testine Uygunluk Düzeyi

Esra ÖZAY KÖSE*

Atatürk Üniversitesi, K.K. E İtim Fakültesi, Erzurum

Alındı: 22.12.2014 – Düzeltildi: 05.03.2015 - Kabul Edildi: 06.03.2015

Özet

Bu çalışmanın amacı; biyoloji öğretmenlik alan bilgisi testinin (BÖABT) Biyoloji Öğretmenliği Programı kazanımları ile uygunluğunun belirlenmesine yönelik Biyoloji öğretmen adaylarının görüşlerinin tespit edilmesidir. Çalışmanın örneklemini, Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi ve Fen Fakültesinde öğrenim görmekte olan 137 biyoloji öğretmen adayı oluşturmaktadır. BÖABT sorularının Biyoloji Öğretmenliği Programı kazanımları ile uygunluğunu belirlemek amacıyla geliştirilen 25 maddelik ölçek katılımcılara uygulanmıştır. Çalışmada elde edilen sonuçlara göre, öğretmen adayları çoğunlukla BÖABT'nde yer alan "alan eğitimi" sorularını çözmek için lisans eğitimi sırasında alınan eğitimin yeterli olmadığını ancak "alan bilgisi" sorularını çözmek için lisans eğitimi sırasında alınan eğitimin yeterli olduğunu vurgulamaktadırlar. BÖABT'nde yer alan soruların eğitim fakültesi müfredatıyla örtüşmediği ve bu testi geçmek için mutlaka dersane desteği alınması gerektiği öğretmen adayları tarafından ifade edilmiştir. Ayrıca hangi fakülteden mezun olacağı ve sınıf düzeyi fark etmeksizin bayan ve erkek öğretmen adaylarının görüşleri genel anlamda benzerlik göstermektedir.

Anahtar Kelimeler; Biyoloji öğretmen adayı, biyoloji öğretmenlik alan bilgisi testi, biyoloji lisans programı

Giriş

Eğitim ve öğretimin her geçen gün uzmanlık gerektiren bir iş haline gelmesi öğretmenlik mesleğini geliştirmiş, öğretmenin yetiştirilmesi süreci ve seçimi önemli hale gelmiştir (Erden, 2005). Öğretmenlerin meslekleriyle ilgili hangi bilgilere ne ölçüde sahip

* Sorumlu Yazar: E-posta: esraozay@atauni.edu.tr
ISSN: 2148-2160, ©2015

Biyoloji Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Göre Ortaöğretim Biyoloji Öğretmenliği Programının ...

olması gerektiği yıllardır süregelen bir tartışma konusudur (Ball, Thames & Phelps, 2008; Hill, Sleep, Lewis & Ball, 2007; Shulman, 1987). Eğitim alanında yapılan çalışmalar öğretmenlerin sahip olması gereken birçok bilgi alanının olduğunu ortaya koymaktadır. Bu alanlardan en önemli ikisi alan bilgisi ve pedagojik alan bilgisidir (Shulman, 1987). Alan bilgisi; ilgili disiplindeki kavram ve olguları bilme, alanda bir bilginin doğruluk ve geçerlilik durumunu belirlemek için gerekli yol ve yöntemleri bilme boyutlarını içerir (Shulman, 1986). Pedagojik alan bilgisi ise genel olarak bir konuyu öğrencilere anlaşılır kılan işlevsel gösterim ve yöntemleri; alana özel önbilgileri, kavramaları ve zorlukları; konuların öğrenilmesini kolaylaştıran veya zorlaştıran durumları ve müfredat bilgisini içerir (Ball ve diğ., 2008; Magnusson, Krajcik, & Borko, 1999). Yani bir öğretmenin uygulamada başarılı olmasının, genel mesleki yeterliklerin yanında alanı ile ilgili özel yeterliklere de sahip olması gerektiğinin önemini göstermektedir. 2013 yılına kadar gerçekleştirilen KPSS öğretmen atama sınavlarında alan bilgisi sınav içeriğinde yer almazken, bu tarihten itibaren birçok branşta sınavın %50' lik kısmını oluşturmaya başlamıştır.

Eğitim fakültelerinin öğretmen yetiştiren bölümlerinden mezun olan öğretmen adaylarının hem eğitimi hem de istihdamı, öğretmen yetiştirme sisteminin karşılaşmış olduğu en önemli sorunlardan birisidir (Bahar, 2011; Üstüner, 2004, Doğan ve Şahin, 2009). Hangi kademe olursa olsun öğretmenin yetiştirilmesi, seçilmesi ve nitelikli bir mesleki formasyona sahip olmasının sağlanması sürekli gündemde olan konulardır (Eraslan, 2006). Bir ülkenin eğitim ve insan gücünün kalitesi, öğretmenin niteliği ile bir arada düşünülmekte ve değerlendirilmektedir (Varış, 1978).

Önceki yıllarda alan dışından üniversite mezunlarının ihtiyaçtan dolayı öğretmen olarak MEB'de görevlendirilmesi iş garantili bir meslek olduğu düşüncesini oluşturmuş ve ülkemizde öğretmenlik mesleği oldukça popüler hale gelmiştir. Bundan dolayı eğitim fakültelerine yoğun bir ilgi oluşmuştur. Bu bağlamda, plânsızca açılan eğitim fakülteleri binlerce öğretmen mezun etmeye başlamışlar, ayrıca bu sayıya fen-edebiyat fakültesi mezunları da eklenince arz talep dengesi bozulmuştur. Sonuçta on binlerce istihdam edilmeyi bekleyen bir öğretmen ordusu için Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) adı altında, bir eleme sınavı oluşturulmuştur.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) öğretmen istihdamında Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) sonuçlarını esas almaktadır. 2013 yılında yapılan düzenleme ile on üç branşta öğretmenlerin atanabilmesi için KPSS Eğitim bilimleri Testinin sonuçlarına ek olarak öğretmenlerin alan bilgilerinin de ölçülmesi amacı ile Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi (ÖABT) sonuçlarının da dikkate alınarak atamaların bu yolla gerçekleştirilmesi kararlaştırılmıştır. Yapılan bu düzenleme ile MEB yapılacak atamalarda öğretmen adaylarının üç ayrı oturumda GYT (Genel yetenek Testi), GKT (Genel Kültür Testi), EBT, ÖABT olmak üzere dört ayrı testten elde ettiklerin KPSS P121 puanı esas almaktadır. KPSS P121 puanının hesabında GYT %15, GKT %15, EBT %20 ve ÖABT %50 oranında katkı sağlamaktadır. Bu kapsamda ÖABT' nin yapıldığı branşlardan biri de biyolojidir. (ÖSYM, 2013). Öğrencilerin Biyoloji Öğretmenliği ÖABT kapsamında yer alan kazanımları ne oranda kazandıklarının tespiti, sorulan soruların düzeyi ve kapsamı ile doğrudan ilişkilidir. KPSS veya benzer sınavlar bazı kesimler tarafından

eleştirilmektedir. Berliner (2005) Arizona eyaletinde mezun olan öğretmen adaylarına verilen testlerde öğretmen adaylarının testlerin öğretmen seçmede yetersiz olduğunu belirttiği gözlemlenmiştir.

Konu ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde öğretmen adaylarının genel KPSS sınavı ile ilgili kaygı ve streslerinin araştırıldığı çalışmalar ilk sırayı oluşturmaktadır. (Ekici & Kurt, 2012; Karaçanta, 2009; Şahin & Arcagök, 2010; Can & Can, 2011). Sınava yönelik tutumlarının ve görüşlerinin incelendiği çalışmalar ise ikinci sırayı oluşturmaktadır (Gündoğdu, Çimen & Turan, 2008; Karaca, 2011; Karataş & Güleş, 2013; Atav & Sönmez, 2013). Ancak 2013 yılında ilk defa uygulanan alan eğitimi sınavı ile ilgili daha özel çalışmaların sınırlı olduğu söylenebilir. Bu yüzden ÖABT' nin içeriği ile eğitim fakültelerinin programları arasında bir çelişki uyum/çelişki olup olmadığına yönelik çalışmaların yapılması önemlidir. Ayrıca, bu konuda öğretmen adaylarının görüşlerinin belirlenmesi konu hakkında nitelikli verilerin toplanabilmesi yönünde oldukça önemli görülmektedir. Bu bağlamda ÖABT sorularının Biyoloji Öğretmenliği Programı kazanımları ile uygunluğunun belirlenmesi gereklidir. Ayrıca varılacak sonuçların ilgili literatüre katkı sağlayacağı düşünülmekte ve bu çalışmanın özgün değerini oluşturmaktadır

Bu çalışmanın amacı; ÖABT sorularının Biyoloji Öğretmenliği Programı kazanımları ile uygunluğunun belirlenmesi amacıyla Biyoloji öğretmen adaylarının görüşlerinin tespit edilmesidir.

Yöntem

Araştırma, 2013-2014 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılında, Atatürk Üniversitesinde tarama yöntemiyle yapılmıştır.

Örneklem

Çalışmanın örneklemini, Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi ve Fen Fakültesinde öğrenim görmekte olup KPSS-biyoloji öğretmenlik alan bilgisi testine hazırlanmakta olan 137 biyoloji öğretmen adayı oluşturmaktadır. Söz konusu öğretmen adayları KPSS' ye hazırlık kurs/dershanelere kayıtlı ya da bu kurumların deneme sınavlarına giren, dolayısıyla biyoloji öğretmenlik alan bilgisi testinin içeriğine aşina olan kişilerdir. Öğretmen adaylarının 100 kişisini bayanlar oluştururken, erkek öğretmen adayları örneklemin 37 kişilik kısmını oluşturmaktadır. 77 kişisi eğitim fakültesi, 60 kişi ise fen fakültesinde öğrenim görmektedir.

Veri Toplama Araçları ve Analiz Teknikleri

Biyoloji öğretmen adaylarının BÖABT sorularının Biyoloji Öğretmenliği Programı kazanımları ile uygunluğunu belirlemek amacıyla geliştirilen ölçeğin hazırlanması aşamasında öncelikli olarak konu ile ilgili geniş çaplı bir literatür taraması yapılarak benzer nitelikli çalışmalar tespit edilmiştir (Eraslan 2004; Gündoğdu, Çimen ve Turan 2008; Karaca 2011; Tösten, Elçiçek ve Kılıç 2012, Atav ve Sönmez 2013). Konuyla ilgili araştırmalar neticesinde literatürden aynen alınan maddeler olduğu gibi araştırmacının kendisi tarafından yazılan maddelerle birlikte bu ölçeğin göstergesi olabileceği düşünülen 35 maddelik bir taslak form hazırlanmıştır. Tasarı haline getirilen ölçek, konu alanı ve alan eğitim uzmanlarından iki öğretim üyesi tarafından incelenmiştir.

Ölçekteki ifadeler, uzmanlar tarafından ağırlıklı olarak sadelik, açıklık, akıcılık, dilin uygun kullanımı, ifadelerinin yazımı ve anlaşılabilirlik kriterleri esas alınarak değerlendirilmiştir. Uzmanların önerileri doğrultusunda, kapsama uygun olmayan veya görünüş geçerliğini düşüren maddeler taslak halindeki ölçme aracından çıkarılarak kalan 25 madde üzerinden ölçeğin deneme formu oluşturulmuştur. Ölçeğin deneme formundaki maddeler Likert tipindedir. Ölçekte yer alan maddelerin cevap seçenekleri, “5= tamamen katılıyorum”, “4= çok katılıyorum”, “3= orta derecede katılıyorum”, “2= az katılıyorum” ve “1= hiç katılmıyorum” şeklinde düzenlenmiştir. Likert tipi maddelere ait aralıkların belirlenmesinde ise Altunoğlu ve Atav (2005)’in çalışmasında belirtilen ölçütten yararlanılmıştır. Buna göre değerlendirmede kullanılan aralıklar şöyledir: 1.00-1.80 hiç katılmıyorum; 1.81-2.60 az katılıyorum; 2.61-3.40 orta derecede katılıyorum; 3.41-4.20 çok katılıyorum; 4.21-5.00 tamamen katılıyorum. Ölçeğe ilişkin Cronbach Alpha değeri ise 0.91 olarak hesaplanmıştır.

Elde edilen verilerin analizinde SPSS 18.0 istatistik programından yararlanılmıştır. Öğretmen adaylarının görüşlerinin dağılımı için frekans, yüzde ve aritmetik ortalamalar kullanılmıştır. Cinsiyet, fakülte ve sınıflar arasındaki fark için bağımsız örneklem t test ve ANOVA kullanılmıştır. Gruplar arası anlamlılık testlerinde $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyi esas alınmıştır.

Bulgular

Ölçekte bulunan ifadeler ile öğretmen adaylarının Biyoloji Öğretmenlik Alan Bilgisi Testine (BÖABT) ilişkin görüşleri belirlenmek istenmiştir. Ankette yer alan ifadeler ve verilen cevapların ortalama değerleri Tablo.1’de verilmiştir.

Tablo 1. Biyoloji öğretmen adaylarının BÖABT'ne yönelik görüşlerinin ortalama değerleri

İFADELER	Ortalama
1 Biyoloji Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi'nde yer alan "alan eğitimi" sorularını çözmek için lisans eğitimi sırasında aldığımız eğitim yeterlidir.	2,04
2 Biyoloji Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi'nde bulunan alan bilgisi sorularını çözmek için lisans eğitimi sırasında aldığımız eğitim yeterlidir.	3,90
3 Biyoloji Öğretmenlik Alan Bilgisi Testinde sorular, konular çok fazla olduğu için genel biyoloji düzeyinde olmalıdır.	4,01
4 Biyoloji Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi'nde kapsam geçerliliğinin sağlanması zordur.	3,98
5 Biyoloji Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi'nde yer alan sorular eğitim fakültesi müfredatıyla örtüşmektedir.	2,06
6 Biyoloji Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi'ni geçmek için mutlaka dersane desteği alınmalıdır.	3,42
7 Ders aldığımız öğretim elemanları bizi Biyoloji Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi ne hazırlama konusunda yeterlidir.	2,12
8 Öğretim elemanları derslerimizde Biyoloji Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi ne yönelik sorular çözmektedir.	1,10
9 Öğretim elemanları, derslerimizde Biyoloji Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi ne yönelik açıklayıcı bilgiler vermektedir.	1,15
10 Ders aldığımız öğretim elemanları bizim Biyoloji Öğretmenlik Alan Bilgisi sınavı hakkındaki kaygımızı anlamaktan uzaklar.	3,74
11 Lisansda Biyoloji Öğretmenlik Alan Bilgisi testine hazırlayıcı bir ders olmalıdır	3,88
12 Biyoloji Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi soruları alan bilgisini ölçecek niteliktedir.	2,91
13 Öğretmen adaylarına Biyoloji Öğretmenlik Alan Bilgisi testinin yanında sözlü sınav da yapılmalıdır.	2,83
14 Biyoloji Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi yerine uygulamaya dönük sınavlar getirilebilir.	3,03
15 Biyoloji Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi soruları yorum düzeyinde olmalıdır.	3,98
16 Biyoloji Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi soruları bilgi düzeyinde olmalıdır.	2,74
17 Uygulanan Biyoloji Öğretmenlik Alan Bilgisi Testinin amaca hizmet ettiğini düşünüyorum.	2,89
18 Biyoloji Öğretmenlik Alan Bilgisi Testini çözebilen kişi alanında yeterli bir öğretmen olabilir	2,20
19 Biyoloji Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi gerekli bir sınavdır.	2,42

20	Atama sisteminin değiştirilmesi gerektiğini düşünüyorum.	3,05
21	Seçme işlemi fakülteye girişte ihtiyaca yönelik yapılmalı ve tüm mezunlar atanmalıdır.	4,22
22	Şu an sınava girsem Biyoloji Öğretmenlik Alan Bilgisi Testindeki soruları çözme konusunda kendime güvenirim.	2,82
23	Biyoloji Öğretmenlik Alan Bilgisi Testindeki sorular alınacak öğretmen kontenjanına göre kolay veya zor olmalıdır.	3,12
24	Biyoloji Öğretmenlik Alan Bilgisi Testinde soru dağılımı müfredattaki ders saati ile örtüşmelidir.	3,98
25	Biyoloji Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi'nde Biyoloji Öğretimi ile ilgili soruların sayısını yeterli buluyorum.	3,02

Tablo.1' deki bulgular incelendiğinde öğretmen adayları BÖABT'nde yer alan "alan eğitimi" sorularını çözmek için lisans eğitimi sırasında alınan eğitimin yeterli olmadığı ($X=2,04$) ancak "alan bilgisi" sorularını çözmek için lisans eğitimi sırasında alınan eğitimin yeterli olduğu ($X=3,90$) görüşüne sahiplerdir. Buna bağlı olarak lisansta BÖABT hazırlayıcı bir dersin olması gerektiğini ($X=3,88$) ve BÖABT soru dağılımının müfredattaki ders saati ile örtüşmesi gerektiğini ($X=3,98$) savunmuşlardır.

BÖABT'ndeki soruların, konular çok fazla olduğu için kapsam geçerliliğinin sağlanmasının zor olduğunu ($X=3,98$) ve genel biyoloji düzeyinde olması gerektiğini ($X=4,01$) yüksek ortalama ile savunmuşlardır. Yine BÖABT'nde biyoloji öğretimi ile ilgili soruların sayısını orta derecede yeterli buldukları ($X=3,02$) gözlenmiştir.

BÖABT'nde yer alan soruların eğitim fakültesi müfredatıyla örtüşmediği ($X=2,06$) ve bu testi geçmek için mutlaka dersane desteği alınması gerektiği ($X=3,42$) öğretmen adayları tarafından ifade edilmiştir. Ayrıca şu an sınava girilse soruları çözme konusunda güvenlerinin orta düzeyde ($X=2,82$) olduğu gözlenmiştir.

Öğretmen adayları öğretim elemanlarının BÖABT'ne öğrencilerini hazırlama konusunda yetersiz olduklarını ($X=2,12$), bu teste yönelik sorular çözmediklerini ($X=1,10$), açıklayıcı bilgiler vermediklerini (1,15) ve öğrencilerin sahip oldukları sınav kaygılarını anlamadıklarını ($X=3,74$) belirtmişlerdir.

Öğretmen adayları BÖABT sorularının alan bilgisini orta düzeyde ölçecek nitelikte olduğu ($X=2,91$) ve BÖABT yanında sözlü sınavların ($X=2,83$) ve uygulamaya dönük sınavların ($X=3,03$) da yapılması gerektiğini düşünmüşlerdir. BÖABT sorularının bilgi düzeyinde değil ($X=2,74$) daha çok yorum düzeyinde ($X=3,98$) olması gerektiği de ayrıca gözlenmiştir.

Uygulanan BÖABT orta derecede ($X=2,89$) amaca hizmet ettiğini, gerekli bir sınav olduğunu ($X=2,42$) ve bu testi çözebilen kişinin alanında yeterli bir öğretmen olamayacağını ($X=2,20$) savunmuşlardır. Buna bağlı olarak atama sisteminin değiştirilmesi gerektiği orta

seviyede ($X=3,05$) gözlenmiştir. Ayrıca öğretmen seçme işleminin fakülteye girişte ihtiyaca yönelik yapılması ve tüm mezunların atanması gerektiği ($X=4,22$) gözlenmiştir. Öğretmen adaylarının BÖABT'ndeki soruların alınacak öğretmen kontenjanına göre kolay veya zor olmalıdır ifadesine ise orta düzeyde ($X=3,12$) katıldıkları gözlenmiştir.

Tablo. 2. Biyoloji öğretmen adaylarının görüşlerinin cinsiyete göre dağılımı

Cinsiyet	n	X	S	sd	t	p
Bayan	100	3.01	0.67	135	0.879	0.381
Erkek	37	2.89	0.60			

Öğretmen adaylarının BÖABT'ne yönelik düşünceleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır, $t_{(135)} = 0.879$, $p > 0.05$. Her iki cinsiyete sahip katılımcıların orta derecede katıldıklarını gözlenmiştir (Tablo.2).

Tablo. 3. Biyoloji öğretmen adaylarının fakülteye göre dağılımı

Fakülte	n	X	S	sd	t	p
Eğitim	77	3.03	0.56	135	1.10	0.27
Fen	60	2.79	0.75			

Öğretmen adaylarının Biyoloji Öğretmenlik Alan Bilgisi Testine yönelik düşünceleri ile fakülte farklılığı arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır, $t_{(135)} = 1.10$, $p > 0.05$. Her iki cinsiyete sahip katılımcıların orta derecede katıldıklarını gözlenmiştir (Tablo.3).

Tablo. 4. Biyoloji öğretmen adaylarının buldukları sınıflara göre dağılımı

Sınıf	n	X			
1	24	2,87			
2	75	2,92			
3	24	3,14			
4	14	3,15			
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Gruplararası	1.579	3	0.526	1.227	.303
Gruplarıçi	57.083	133	0.429		
Toplam	58.662	136			

Biyoloji Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Göre Ortaöğretim Biyoloji Öğretmenliği Programının ...

Öğretmen adaylarının Biyoloji Öğretmenlik Alan Bilgisi Testine yönelik düşünceleri ile sınıf düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F_{(133/136)} = 1,22$, $p > 0,05$ (Tablo.4). Ancak sınıf düzeyi arttıkça önermelere katılım düzeyi artmıştır.

Tartışma ve Sonuçlar

Bu çalışmada eğitim ve fen fakülteleri biyoloji bölümlerinin farklı sınıf düzeylerinde bulunan biyoloji öğretmen adaylarının ÖABT sorularının Biyoloji Öğretmenliği Programı kazanımları ile uygunluğunun belirlenmesi amacıyla görüşleri tespit edilmiştir.

Konu ile ilgili yapılan sınırlı çalışmalar incelendiğinde, bu çalışmada elde edilen bulguları destekler nitelikte sonuçlar gözlenmiştir.

Çalışmada elde edilen sonuçlara göre, öğretmen adayları çoğunlukla BÖABT’nde yer alan “alan eğitimi” sorularını çözmek için lisans eğitimi sırasında alınan eğitimin yeterli olmadığını ancak “alan bilgisi” sorularını çözmek için lisans eğitimi sırasında alınan eğitimin yeterli olduğunu vurgulamaktadırlar. BÖABT’nde yer alan soruların eğitim fakültesi müfredatıyla örtüşmediği ve bu testi geçmek için mutlaka dersane desteği alınması gerektiği öğretmen adayları tarafından ifade edilmiştir. Ayrıca şu an sınava girilse soruları çözme konusunda güvenlerinin orta düzeyde olduğu gözlenmiştir. Göktaş vd., (2014)’nin çalışma sonuçlarına göre öğretmen adayları, üniversite öğrenimlerinde gördükleri derslerin alan sınavı sorularını çözmekte yetersiz kaldığını, bu nedenle dershanelere giderek ya da temin ettikleri konu anlatımlı ders kitapları ile sınava detaylara çalışarak hazırladıklarını belirtmişlerdir. Karataş ve Güleş (2013)’ in yapmış oldukları çalışmada öğretmen adayları, KPSS başarısı için fakültede alınan eğitimi yeterli görmediklerinden dershaneye gitme ihtiyacı duymaktadırlar. Eraslan (2004) yapmış olduğu çalışmada KPSS’ nin öğretmen seçiminde ideal bir yöntem olmadığını, öğretmen adaylarının KPSS’na hazırlanırken dersane, kurs, seminer gibi destek etkinliklerine ihtiyaç duyduklarını açığa çıkarmıştır.

BÖABT’ndeki soruların, konular çok fazla olduğu için kapsam geçerliliğinin sağlanmasının zor olduğunu ve genel biyoloji düzeyinde olması gerektiğini yüksek ortalama ile savunmuşlardır. Yine BÖABT’nde biyoloji öğretimi ile ilgili soruların sayısını orta derecede yeterli buldukları gözlenmiştir. Buna bağlı olarak BÖAB Testinde soru dağılımının müfredattaki ders saati ile örtüşmesi gerektiğini ve lisansta BÖAB testine hazırlayıcı bir dersin olması gerektiğini savunmuşlardır. Göktaş vd., (2014)’nin çalışma sonuçlarına göre konu sayısının fazlalığına rağmen, sorulan soru sayısının yetersiz olduğu belirtilmektedir. Yüksel (2004), belirlenen öğretmen kontenjanlarından çok fazla sayıda mezun olması nedeniyle eleme amacıyla yapılan bu sınavda yer alan soruların nitelikleri incelendiğinde, KPSS’nin bir yeterlik sınavı değil, adaylar arasında bir yarışma sınavı hâline geldiği savunmuştur. Göktaş vd., (2014)’nin çalışma sonuçlarına göre öğretmen adayları Fizik, Kimya ve Biyoloji derslerinde en çok zorlandıkları konuları belirterek, bu konuları üniversite öğrenimleri

sırasında yeterince öğrenemediklerini, alan sınavı için bu konulara özel olarak çalıştıklarını vurgulamışlardır.

Öğretmen adayları öğretim elemanlarının BÖABT'ne öğrencilerini hazırlama konusunda yetersiz olduklarını, bu teste yönelik sorular çözmediklerini, açıklayıcı bilgiler vermediklerini ve öğrencilerin sahip oldukları sınav kaygılarını anlamadıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmen adayları BÖABT sorularının alan bilgisini orta düzeyde ölçecek nitelikte olduğu ve BÖAB testinin yanında sözlü sınavların ve uygulamaya dönük sınavların da yapılması gerektiğini düşünmüşlerdir. BÖABT sorularının bilgi düzeyinde değil daha çok yorum düzeyinde olması gerektiği de ayrıca gözlenmiştir. Diğer araştırma bulgularına göre KPSS, sadece bilişsel becerileri ölçmeye dayalı bir sınav olması nedeniyle öğretmen adaylarınca eleştirilmektedir (Eraslan,2006; Gündoğdu, Çimen & Turan, 2008; Yüksel, 2004). Karataş ve Güleş (2013)' in yapmış oldukları çalışmada öğretmen adayları, sınavın ezber dayalı olmamasından, farklı becerileri de sorgulamasından yanadır. Eraslan (2004) yapmış olduğu çalışmada KPSS'de sadece bilişsel becerilerin ölçülmesi öğretmenlik mesleğine seçilmek için yeterli olmadığını ve duyuşsal becerilerin de ölçülmesi gerektiğini ortaya çıkarmıştır. Kurt vd. (2014)' nin çalışmalarının sonuçlarına göre öğretmen adayları öğretmen atama kriteri olarak mülakatın da olması gerektiğini düşünmektedirler. Gülten (2006), yaptığı çalışmada, öğretmenlik atamalarının sadece eğitim fakültesi çıkışlılardan olması gerektiği ve sadece KPSS sınavı ile atama yapılması yerine atamalardan önce mülakat yapılması gerektiğini savunmuştur.

Uygulanan BÖABT'nin gerekli bir sınav olduğunu belirtmişlerdir. Ancak orta derecede amaca hizmet ettiğini, bu testi çözebilen kişinin alanında yeterli bir öğretmen olamayacağını savunmuşlardır. Buna bağlı olarak atama sisteminin değiştirilmesi gerektiği orta seviyede gözlenmiştir. Ayrıca öğretmen seçme işleminin fakülteye girişte ihtiyaca yönelik yapılması ve tüm mezunların atanması gerektiği gözlenmiştir. Öğretmen adaylarının BÖABT'ndeki soruların alınacak öğretmen kontenjanına göre kolay veya zor olmalıdır ifadesine ise orta düzeyde katıldıkları gözlenmiştir. Göktaş vd., (2014)'nin çalışma sonuçlarına göre, fen ve teknoloji öğretmen adayları çoğunlukla alan sınavının gerekli olduğunu belirtmekle beraber, sınavda sorulan soruların öğretmenlik mesleği için gerekli düzeyin oldukça üzerinde olduğunu vurgulamaktadırlar. Kurt vd. (2014)'nin çalışmalarının sonuçlarına göre, öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu alan sınavının gerekli olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmen adayları KPSS başarısının iyi öğretmen olmak için tek başına yeterli olmadığını ifade etmişlerdir. Semerci ve Özer (2006)'in yapmış olduğu çalışmaya katılan deneklerin yarıdan fazlasının KPSS sınavının gerekli olduğu konusundaki görüşleri dikkat çekicidir. Karataş ve Güleş (2013)' in yapmış oldukları çalışmada, öğretmen adayları, daha birinci sınıftan itibaren öğretmen atamalarında esas alınması sebebiyle KPSS'nin öneminin farkındadır ve sınavın gerekliliğine inanmaktadır.

Hangi fakülteden mezun olacağı ve sınıf düzeyi fark etmeksizin bayan ve erkek öğretmen adaylarının görüşleri genel anlamda benzerlik göstermektedir. Konu ile ilgili

Biyoloji Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Göre Ortaöğretim Biyoloji Öğretmenliği Programının ...

literatüre bakıldığında elde edilen verileri destekleyen çalışmalar (Temur vd. 2011; Doğan ve Çoban 2002; Karataş ve Güleş 2013) mevcuttur.

Öneriler

Elde edilen bulgulara göre aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur.

- BÖABT soru dağılımının müfredattaki ders saati ile örtüşmesi,
- BÖABT'ndeki soruların genel biyoloji düzeyinde olması,
- Alan dersleri yanında alan eğitimi derslerine ağırlık verilmesi,
- Alan eğitimi sınavındaki sorularla eğitim fakültesi müfredatı arasında bir uyumun sağlanması,
- Sorularda kapsam geçerliliğinin sağlanması ve soru sayısının arttırılması,
- Dershanelere olan bağımlılığı azaltmak amacıyla lisansta sınava yönelik bir hazırlık dersin olması,
- BÖABT' ne öğrencileri hazırlama konusunda öğretim elemanlarının daha aktif olup bu teste yönelik sorular çözmeleri ve açıklayıcı bilgiler vermeleri,
- BÖABT'nin yanında sözlü sınavların ve uygulamaya dönük sınavların da yapılması,
- BÖABT sorularının bilgi düzeyinde değil daha çok yorum düzeyinde olması gerekir.

Kaynaklar

- Atav, E., ve Sönmez, S.(2013). Öğretmen Adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS)'na İlişkin Görüşleri. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Özel Sayı (1), 01-13.
- Bahar, H. H. (2011). ÖSS Puanı ve Lisans Mezuniyet Notunun KPSS 10 Puanını Yordama Gücü. Eğitim ve Bilim, 36(162), 168-181
- Ball, D. L., Thames, M. H., & Phelps, G. (2008). Content Knowledge for Teaching: What Makes It Special? Journal of Teacher Education, 59(5), 389-407.
- Berliner, D. C. (2005). The Near Impossibility of Testing for Teacher Quality. Journal of Teacher Education. 56(3), 205-213.
- Can, S. & Can, Ğ. (2011). Kamu Personeli Seçme Sınavı Öncesinde Öğretmen Adaylarının Stres Düzeyleri. Kastamonu Eğitim Dergisi, 19(3) 765-778.
- Doğan T. ve Çoban, A. E. (2009). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları İle Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Eğitim ve Bilim, Cilt: 34, Sayı: 153.
- Doğan, N. ve Şahin A. E. (2009). Öğretmen Adaylarının İlköğretim Okullarına Atanma Durumunu Yordayan Değişkenler. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 10(3), 183-199.
- Ekici G. ve Kurt H., "Biyoloji Öğretmen Adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) Yönelik Kaygı ve Saldırganlık Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi" World Conference on Educational and Instructional Studies, Sayfa: 38, Antalya, 7-9 November, 2012.
- Eraslan, L. (2004). Öğretmenlik Mesleğine Girişte Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) Yönteminin Değerlendirilmesi, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi,1(1), 1-31.
- Eraslan, L. (2006). Yeni Öğretmen Yetiştirme Programlarının Değerlendirilmesi. Öğretmen Dünyası Dergisi, Ekim 2006, Ankara.
- Erden, M. (2005). Öğretmenlik Mesleğine Giriş. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Göktaş O., Kurt H., Ekici G. Ve Gökmen A.(2014). Fen Ve Teknoloji Öğretmen Adaylarının KPSS Kapsamındaki Alan Sınavına Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi. 11. Ulusal Fen Bilimleri Ve Matematik Eğitimi Kongresi Adana 2014.Özetler Kitabı 955.
- Gülten D.Ç. (2006). Matematik Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik mesleğine Yönelik mesleki kaygıları ve Matematik Öğretmeni olmaya İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. 15. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 13- 15 Eylül 2006, Muğla – Özetler, 563-565.
- Gündoğdu, K., Çimen, N., Ve Turan, S. (2008). Öğretmen Adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavı'na İlişkin Görüşleri. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (Kefad), 9(2), 35-43.
- Hill, H. C., Sleep, L., Lewis, J., & Ball, D. (2007). Assessing Teachers' Mathematics Knowledge: What Knowledge Matters And What Evidence Counts? In F. Lester (Ed.), Second Handbook Of Research On Mathematics Teaching And Learning (Pp. 111–156). Charlotte, Nc: Information Age Publishing.
- Karaca, E. (2011). Öğretmen Adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) Yönelik Tutumları. Akademik Bakış Dergisi, 23, 1-18.
- Karaçanta, H. (2009). Öğretmen Adayları İçin Kamu Personeli Seçme Sınavı Kaygı Ölçeğinin Geliştirilmesi (Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması). Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi. 25, 50-57.
- Karataş, S., Ve Güleş, H. (2013). Öğretmen Atamalarında Esas Alınan Merkezi Sınavın (KPSS) Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. Kuramsal Eğitimbilim Dergisi, 6(1), 102-119.
- Kurt M., Yalçın S., Kömek E., Karslı G. Ve Meydan M. (2014).Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi(ÖABT)'ne Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi. 11. Ulusal Fen Bilimleri Ve Matematik Eğitimi Kongresi Adana 2014.Özetler Kitabı 1055.
- Magnusson, S., Krajcik, J., & Borko, H. (1999). Secondary Teachers' Knowledge And Beliefs About Subject Matter And Their Impact On Instruction. In J. Gess-Newsome & N. G. Lederman (Eds.), Examining Pedagogical Content Knowledge (Pp. 95-132). Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- ÖSYM (2013). 2013 Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) Kılavuzu-Lisans Düzeyi (A Grubu Ve Öğretmenlik). Ankara
- Semerci N. Ve Özer B. (2006). Üniversite Öğretim elemanları Ve Öğrencilerinin KPSS Sınavın Yönelik Algıları 15. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 13- 15 Eylül 2006, Muğla - Özetler 1291
- Shulman, L. S. (1986). Those Who Understand: Knowledge Growth İn Teaching. Educational Researcher, 15(2), 4-14.
- Shulman, L. S. (1987). Knowledge And Teaching: Foundations Of The New Reform. Harvard Educational Review, 57(1), 1-22.
- Şahin, Ç. & Arcagök S. (2010). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) İlişkin Algıları. 9. Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu (20-22mayıs 2010), Elazığ, S.624-629.

Biyoloji Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Göre Ortaöğretim Biyoloji Öğretmenliği Programının ...

- Temur, H. B., Özkan, O. Z., Mustafa, A. T. L. I., & Zırhlıoğlu, G.(2011). Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Son Sınıf Öğrencilerinin Kamu Personeli Seçme Sınavı İle İlgili Kaygı Düzeylerine Etki Eden Faktörlerin Belirlenmesi. Ulusal Beden Eğitimi Ve Spor Öğrt. Kongresi 25-27 Mayıs 2011, Van/Yyü Eğitim Fakültesi Dergisi Özel Sayısı,154-168
- Tösten, R., Elçiçek, Z., Ve Kılıç, M. (2012). İlköğretim Öğretmenlerinin Kamu Personeli Seçme Sınavı'na (KPSS) Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi (Kars İli Örneği). Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4(7), 109-123.
- Üstüner, M. (2004). Geçmişten Günümüze Türk Eğitim Sisteminde Öğretmen Yetiştirme Ve Günümüz Sorunları. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5 (7), 63-82.
- Varış, F. (1978). Eğitimde Program Geliştirme Teori Ve Teknikleri, Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları.
- Yüksel. S. (2004). Öğretmen Atamalarında Merkezi Sınav Uygulamasının (KPSS) Değerlendirilmesi. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayında Sunulmuş Sözlü Bildiri, İnönü Üniversitesi, Malatya, Türkiye. [Http://Www.Pegem.Net/Dosyalar/Dokuman/118.Pdf](http://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/118.pdf) Adresinden Alınmıştır.